

A TRĂI INTELIGENT

✎ *Pagină realizată de Marilena GEORGESCU*

Pe Pământ există viață de aproximativ 4 miliarde de ani. Regula generală pentru orice specie a fost să ajungă să se bucure cât mai rapid de un succes cât mai mare cu puțință. Oamenii au reușit excepțional de bine acest lucru. Am colonizat flecare părticică a planetelor, din zona arctică până în deșert. Trăim în toate tipurile de ecosisteme, de la munți până la păduri tropicale. O parte a succesului nostru se datorează abilității noastre de a adapta mediul înconjurător la necesitățile noastre. Totuși, adaptarea mediului se face în detrimentul altor specii și, în final, și noi vom avea de plătit un preț pentru acest lucru.

Unul dintre elementele care fac omul să fie unic este abilitatea sa de a reflecta. Avem inteligența cu care să evaluăm răul pe care îl facem. Avem flexibilitatea de a ne schimba cultura. Întrebarea este dacă avem și voința de a face acest lucru. Explozia noastră demografică pune restul speciilor lumii într-o situație foarte dificilă, din mai multe motive. Primul este că nu mai avem loc. Am devenit atât de pricepuți când este vorba să modificăm mediul astfel încât să corespundă nevoilor noastre, încât alte specii sunt tratate ca fiind eliminate.

O altă problemă este că, pe măsură ce ne dezvoltăm, utilizăm tot mai multe resurse. Pe măsură ce tot mai mulți oameni conduc mașini, avem nevoie de tot mai mult petrol. Pe măsură ce tot mai mulți oameni își construiesc case și mobilier, se taie tot mai mult lemn din pădurile lumii. Pe măsură ce populația umană crește, ne trebuie tot mai mult din tot ce avem. Problema este că unele dintre aceste resurse, cum ar fi țiteul, cărbunele sau metalele, nu se refac. Durează milioane de ani până se formează, iar noi le consumăm acum rapid.

Stilul nostru modern de viață are un impact serios asupra climatului planetei. Temperaturile cresc. Nivelul mării se ridică,

iar calotele polare se topesc. Fenomenul de încălzire globală se produce acum și în viitorul apropiat este posibil să genereze rezultate catastrofale. Valurile de căldură se vor produce tot mai frecvent, generând, la rândul lor, secetă și incendii în păduri. Toate acestea vor împinge și mai multe specii spre dispariția totală. Poluarea este un efect secundar al tuturor tehnologiilor noastre, la fel ca și impurificarea apelor, ocuparea unor suprafețe mari de teren, crearea de ploii acide și aer irespirabil. Toate acestea nu afectează doar sănătatea noastră, ci și sănătatea tuturor speciilor care trăiesc într-un ecosistem poluat.

Noi călătorim prin toată lumea, dar același lucru se întâmplă și cu multe specii invadatoare, care pot să ucidă populațiile indigene. Lepurii au pus în pericol multe dintre marsupialele din Australia. Animalele marine din apa-balast a navelor pot distruge ecosisteme marine întregi. Există multe alte consecințe generate de succesul

nostru, ca specie. Problema este că nu se periclitează doar supraviețuirea speciilor pe cale de dispariție. Dacă nu ne formăm un echilibru, un stil de viață pe principiile dezvoltării durabile, în final vom înceta să existăm chiar și noi.

Avem nevoie de arbori pentru aer. Avem nevoie de rechini ca să curețe resturile pe care noi le lășăm în oceane. Avem nevoie de broaște ca să mănânce insectele care aduc diverse boli. Ce facem noi pentru a proteja elementele de care depindem, înainte să fie prea târziu?

Strategii de protecție

păduri sau plantarea unor arbori cu fructe pe care le consumă cimpanzeii. A doua strategie este asigurarea unei zone întregi, de pildă bazinul Amazonului, care este conservat după ce a devenit o zonă din patrimoniul mondial. Obiectivul aceste strategii este ca mediul să sufere cât mai puțin

Există trei strategii principale pentru protejarea mediului. În cadrul primei strategii se concentrează asupra unei anumite specii în particular, de pildă cimpanzeii. În acest mod, toate eforturile sunt direcționate către încurajarea unui mediu în care această specie să poată trăi foarte bine. Pentru cimpanzei, acest mediu poate include crearea unor coridoare între

schimbări cu puțință, iar toate animalele din zona respectivă să fie protejate. Nu se aduc nici un fel de modificări mediului, pentru că o simplă modificare de mici dimensiuni poate afecta întregul ecosistem. A treia strategie este utilizarea unei specii în pericol de dispariție, care să fie charismatică și bine cunoscută - de exemplu gorila - pentru a formula legi care să protejeze o zonă ce

include și alte specii în pericol de dispariție, mai puțin cunoscute, de pildă broaște și insecte. Această strategie folosește deci așa-numita specie emblematică.

Toți conservaționiștii lucrează pentru un obiectiv comun: educația. După cum a spus celebrul conservaționist Baba Dioum: "În final, vom proteja doar ceea ce iubim. Vom iubi doar ceea ce înțelegem. Vom înțelege doar ceea ce am fost învățați să înțelegem." Tot mai multe specii vor putea supraviețui doar dacă și comportamentul omului se schimbă. Pierderea habitatului este cea mai frecventă cauză a dispariției speciilor. Ultimele zone sălbatice ale lumii sunt la un pas de a fi exploatate pentru resursele lor naturale, cum ar fi cărbune, țitei și lemn.

Încercarea de a stopa declinul rapid al speciilor se numește "conservare" sau "protejare a mediului". De obicei, o specie este amenințată de anumiți factori. De exemplu, în cazul speciei de panda uriaș din China, pericolul constă în distrugerea habitatului. Ideal este însă ca strategiile de conservare să fie implementate înainte ca o specie să ajungă în pericol de dispariție.

Conservaționiștii au considerat inițial că metoda cea mai bună de a proteja o specie era să o izoleze, închizând-o în spatele unor garduri și patrulând granițele teritoriului respectiv cu arme de foc. Totuși, în ultimele decenii, a devenit clar că această abordare nu reprezintă o soluție. Dimpotrivă, creează populații de animale izolate, lipsite de diversitate genetică și care, în final, oricum vor dispărea. De asemenea, creează relații tensionate cu localnicii care sunt

finiți cu forța departe de pământul pe care ei îl consideră proprietate comună.

Acesta a fost cazul cu războinicii Massai din Kenya, care consideră că este dreptul lor să ucidă animale sălbatice, precum lei și elefanți, când acestea le omoară vitele. De asemenea, în zona arctică, 700 de urși polari sunt ucși anual de băștinașii din Alaska, acești oameni depinzând de urșii polari pentru blană și

Conservarea mediului

vânătoare. Vânăutul animalelor sălbatice reprezintă, în anumite cazuri, o mare parte din moștenirea culturală a unui trib.

Noul mod de abordare a conservării susține că oamenii care trăiesc cu și în jurul speciilor sălbatice trebuie să beneficieze de supraviețuirea acestora. Multe organizații de protecție a mediului, cum ar fi *Institutul Jane Goodall și Fundația pentru Specii Sălbatice*, au înțeles că o populație umană sănătoasă și fericită crește șansele animalelor de a fi în siguranță. În loc să își direcționeze toate fondurile și eforturile doar către animale, aceste organizații colaborează cu localnicii, urmărind să îmbunătățească sistemul de educație, să construiască facilități pentru comunitate și să le permită

oamenilor să beneficieze de siguranța speciilor, vânzând diverse obiecte artisanale turiștilor sau angajându-se ca ecoghizi. Dacă localnicii au de câștigat de pe urma supraviețuirii speciilor indigene, se vor implica mai activ în protejarea lor.

Cea mai importantă lecție pe care am învățat-o în ultimii ani este că ideea de conservare nu se rezumă doar la animale, ci implică și oamenii. Fără îndoială, speciile sălbatice sunt în pericol. În prezent, ne confruntăm cu un fenomen de dispariție în masă, mai puternic decât în cazul dinozaurilor, iar declinul rapid al speciilor nu dă vreun semn că ar încetini.

În secolul 19, naturaliști precum Charles Darwin erau atât de încântați de noile specii pe care le descopereau, încât nu erau prea atenți la speciile care dispăreau, pe măsură ce omul coloniza planeta. Abia în 1963 s-au reunit mari oameni de știință ai lumii, pentru a urmări speciile de animale ale căror populații erau în declin sau nu mai existau. Ei au denumit acest catalog "Lista roșie". În fiecare an, peste 10.000 oameni de știință și 181 țări colectează informații despre riscurile dispariției a mii de specii. Pe măsură ce înaintăm în noul mileniu, vor dispărea mai multe specii ca oricând. În 2006, ratele de dispariție a speciilor au fost de 100 până la 1000 de ori mai mari decât cele normale.

Cu 14 ani mai mult!

La începutul anului, în jurnalul Plos Biology, a apărut un studiu care identifică cele mai sănătoase obiceiuri ce pot crește speranța de viață a omului cu cel puțin 14 ani: mișcarea, consumul moderat de băuturi alcoolice, consumul de fructe și evitarea fumatului. Cu privire la mișcare, se recomandă fie 30

de minute marș forțat sau alergare, zilnic, fie între 2 și 5 km de mers pe jos. Băutul moderat presupune un consum săptămânal de o jumătate până la șapte pahare de vin sau bere. Referitor la fructe, ideal ar fi să se consume aproximativ cinci fructe sau alte vegetale pe zi. În ceea ce privește fumatul, se desfășoară o adevărată bătălie pentru stoparea acestuia, furnizorii au fost deja obligați să scrie pe pachetele de țigări „Tutunul dăunează grav sănătății”.

Cercetările efectuate arată că o persoană care ia în seamă aceste patru recomandări trăiește în medie cu 14 ani mai mult decât una care le ignoră.

Studiul a fost făcut pe un eșantion de 20.000 de persoane, într-un interval de 11 ani, între 1993 și 2004. Participanții aveau vârste cuprinse între 45 și 79 de ani. Demersul face parte dintr-o investigație de mai mare anvergură asupra nutriției și cauzelor apariției cancerului, ce se derulează în zece state europene.

Vor fi probabil persoane care vor considera o corvoadă adoptarea celor patru obiceiuri sănătoase. Acestea uită faptul că trecem prin zile sau chiar ani de suferință, pe care îi putem depăși prin iscusință și putere lăuntrică, astfel că această biruință rămâne cea mai frumoasă și mai scumpă imagine pe care o putem privi în oglinda vieții noastre. După cum spunea Nicolae Iorga, „cele mai scumpe amintiri sunt cele legate de suferința noastră biruitoare”.

✎ *Colonel (r) ing. Petre G. NICOLAE*

